

CÓ NHỮNG ...VẦN THƠ

-10-

Giữa năm 1970, bỏ Sài-gòn nhận sự vụ lệnh về tỉnh dạy học. Thu xếp đồ tuế nhuyễn bỏ hết vô va-li mà sao cứ thấy như sót lại cái gì. Rà đi rà lại. Hai cái quần blue jean rách te tua. Một cái quần jean bản xứ màu trắng ngà may ở Việt Dũng. Đôi mocassin đã bắt đầu trở màu. Đôi giày da đen đóng ở tiệm Gia. Vài cái áo sơ-mi teteron trắng, mấy cái vải soie Phì soie Pháp ai cho chẳng nhớ. Hai ba cái quần tây vải dacron mặc hoài không nhăn dành khi phải thẳng bộ đi kèm-trẻ. Mấy cuốn sách triết, thơ, văn một thời gối đầu giường ... Gần nguyên cái gia tài những năm xa nhà ăn học đã an vị, đâu vào đó. Kể cả vài ba món nợ ân nghĩa ân tình cũng đã sông phẳng từ mấy bữa trước ... Vậy mà sao cứ lại thấy như thiếu thiếu. Cái gì chẳng rõ là cái gì. Mà lòng cứ băng hăng bó hớ.

Phở hè Lê Lợi? Quán xá lề đường? Ci-né thường trực? Đêm Màu Hồng? Olympia trên lầu Hàm Gió? Cà-phê Pasteur? Phở Hiền Vương? Khói thuốc Gitane Brodard? Bia nâu Givral? Cơm gà Chí Tài? Cơm tấm Trần Quý Cáp? Nghêu sò ốc hến lề đường Nguyễn Tri Phương? Mấy vật jupe trắng quanh quanh bên gốc me Cường Để?

Cái gì chẳng biết cái chi mà lòng cứ bồn khoăn. Chắc là mỗi thứ một chút. Vài ba năm ăn nhờ ở đậu giữa Sài-gòn coi vậy mà mắc mớ đủ thứ đến nỗi sắp quay lưng thôi mà đã thấy sợ bỏ quên ...

Vậy rồi ... cũng phải đi. Va-li chỉ nặng nặng mà lòng thì nặng trĩu. Ra bến xe lục tỉnh đường Pétrus Ký, theo quốc lộ số 4 chạy tuốt xuống miền tây một mạch.

Khởi nghiệp chưa kịp ngửi mùi bụi phấn nó lậm cỡ nào thì đã cuối năm. Trời đổ lạnh. Thứ hơi lạnh chỉ vừa đủ gây mùi nhớ. Nhớ những cái tết quây quần bên gia đình, cha mẹ anh chị em út. Nhớ gốc mai cổ trước nhà chắc đã lật lá từ hôm rằm. Nhớ mùi nhang quỳên lung linh giữa căn nhà xưa mái ngói lợp âm dương, từ đêm trừ tịch. Nhớ bộ lư đồng được chùi bóng trên bàn thờ tổ tiên. Nhớ ngày cúng cơm ba bữa sáng trưa chiều tối. Nhớ hột dưa, mứt dưa, chuối ngào gừng thơm phức, bánh phồng tôm dòn rụm, bánh phồng sữa thơm phức, bánh phồng nếp nở to như cái rế ... Nhớ tôm khô củ kiệu “hợp đồng” với la-de Con Cọp, nhớ bì, nhớ nem, nhớ dưa cải má ủ trong diêm, nhớ nồi thịt kho tuyền với nước dừa tươi mở da gì cũng trong vắt. Và đặc biệt nhớ nồi xào-bàn gom hết đồ ăn dư sau mấy bữa cơm, hâm lửa riu riu thêm thắt nước dừa xiêm ăn luôn tới rằm chưa cạn ... Bao nhiêu thứ nhớ nôn nao trong lòng, còn cào trong bụng. Vậy rồi chưa

kip nhớ tiếp xảy đâu có lệnh bộ gọi về trình diện khóa 6/70 Thủ Đức sau cái tết nguyên đán năm đó.

Vậy là lại thêm cái màn từ giã đợt hai. Hành trang giã từ lần này nặng thêm chút ít nước mắt ngây thơ của đám học trò hết nhỏ mà chưa lớn. Dọn đồ lần nữa, về quê ăn tết rồi ... lên đường học tiếp cho đủ hai bên văn võ đề huề.

Tết năm đó như mọi cái tết trước, chợ búa cũng nhộn nhịp, phố xá dựng lều cất trại lan ra cả ngoài đường. Dưa hấu vàng, dưa hấu đỏ, bánh mứt bày la liệt. Chợ hoa nở đầy giữa lòng phố thị. Cúc, thược dược, mồng gà, vạn thọ ... chen lẫn với mai vàng mai trắng. Giặc giã đâu không thấy, thấy quê nhà vui như ... tết. Người trong quê đổ ra mua sắm. Người ngoài phố tiếp tục ...sắm mua.

Và trong những tiệm sách, ngoài những sạp báo lề đường, sinh hoạt báo chí văn nghệ vẫn giữ nguyên truyền thống chẳng biết có từ đời nào, treo bày đầy những sổ báo xuân. Những tờ báo xuân đặc biệt khổ lớn, tranh bìa in offset hực hờ màu sắc với những bức tranh tết của những họa sĩ tài danh thuở đó. Ôi thôi, cả một rừng chữ nghĩa kết hợp với một rừng đồ ăn thức uống trái cây thịt thà cá mắm ...

Cũng là truyền thống gia đình được truyền lại từ ân huệ của người chị thân yêu đã dành cho thằng em nhỏ, tôi ôm về nhà cả chồng báo tết. Kỳ này no đủ về mọi mặt. Thịt thà bánh mứt đã có má lo. Còn giải trí đã có bao nhiêu là văn nhân thi sĩ phụ trách. Ăn cái tết này rồi ... ra đi giải nắng dầm sương học làm lính cũng cam lòng.

Vậy rồi, tết năm đó, giữa mấy bữa ăn thiết ăn chơi sáng trưa chiều tối, trong khi má và hai cô em gái lui cui trong bếp dọn bữa trước lo bữa sau, đám cháu nhỏ thì châu đầu vô lắc bầu cua cá cộp, tôi nằm dài trên ghế bố của ba tôi, nhắm nháp chút Mai quế lộ mà ba tôi rót cúng ông bà nhưng chắc ông bà hưởng cho có vị nên còn nguyên, vừa thưởng xuân bằng mấy bài thơ, truyện ngắn, tranh vui cười ... trong chồng báo xuân nằm sắp lớp trên bàn xa-lông. Thuở đó, tết nhứt rộn ràng lắm. Không biết những ngành khác thì ăn tết ra sao, chớ báo chí thì ăn tết hết mức. Gần như nhật báo, tuần báo, nguyệt san, đặc san, chuyên san ... nào cũng ra số đặc biệt. Số trang thì tăng lên dày cộm, khổ giấy thì phình ra hết cỡ, bài vở hình ảnh thì rất một chủ đề về tết, về xuân mà thiết tình ở miền Nam Việt Nam mà mơ tới mùa xuân thì chẳng khác chi coi phim ... khoa học giả tưởng. Có điều vậy mà vui lắm. Cái rộn rịp chung quanh cũng dễ làm lòng người thêm chộn rộn. Có chết ai đâu. Sống mà không mơ mộng thì chỉ là tự mình làm khổ mình thôi.

Vậy rồi trong một số báo tết năm đó mà chẳng nhớ báo nào, tôi đọc bài hành đầu năm của Thanh Nam

Thanh Nam, tác giả tập truyện ngắn Buồn ga nhỏ tôi biết đâu từ những năm đầu trung học kể chuyện cô gái sống suốt đời ở một nhà ga nhỏ bên cạnh con đường sắt chạy dài hun hút. Đọc mà buồn nát ruột khi hình dung ra một cuộc đời lặng lẽ, lặng lẽ và buồn hiu như cảnh một ga xép, bị bỏ lại tro bụi giữa mênh mông sau khi chuyến tàu ghé qua, ghé qua thoáng chốc rồi lại bỏ đi. Ngày này qua ngày khác ...

Thanh Nam với những truyện ngắn, truyện dài, những thiên phóng sự đăng từng kỳ trên những tờ báo hằng ngày - đọc hôm nay rồi ráng chờ ngày mai đọc tiếp. Lỡ khi nào tác giả nhúc đầu sổ mũi bắt từ thì phải nhờ người khác viết thay hoặc như truyện Kim Dung thì đành phải thông cáo xin lỗi vì máy-bay-từ-Hồng-Kông-quá-không-kịp. Sinh hoạt báo chí thời đó kể ra là náo nhiệt lắm. Gầy dựng cho mình một chỗ đứng vững vàng không phải là chuyện dễ. Vậy mà ông Thanh Nam đứng mũi chịu sào – thư ký tòa soạn lần lượt cho hai ba tạp chí đầu phải là chuyện thường. Tên của ông xuất hiện sớm lắm trong sinh hoạt báo chí thời đó. Tạm để qua bên mọi giá trị văn chương, không biết sao có lần nhìn thấy hình ông trên mặt báo, cái thằng con nít mới lớn lại ham chơi như tôi lại rất ... khoái. Làm như từ hình ảnh ông toát ra một vẻ gì đó rất ... lãng tử. Văn sĩ đã đẹp chữ nghĩa mà còn đẹp bộ dạng bên ngoài nữa thì phải biết. Tiếng thông dụng bình dân mà tuổi tôi hay dùng là ... ra vẻ tay-chơi. Sau đó mới biết ông bỏ miền Bắc vô Nam ở Sài-gòn khi mới chừng mười mấy tuổi đầu. Một thân một mình giữa “xứ lạ quê người” mà dựng nghiệp văn chương có tiếng tăm, đâu phải dễ dàng gì. Nhất là ra điệu ... “tay chơi”. Tay chơi mà làm báo làm văn làm sao ... không phục choặng. Chắc cũng tại số trời, từ khi long nhong vô cõi Đường thi Tống từ này nọ, tôi vẫn thích Đỗ Mục hơn mấy ông Lý, ông Đỗ khác ... chỉ vì hai câu Thập niên nhất giác Dương Châu mộng / Doanh đắc thanh lâu bạc hãnh danh. Dương châu giấc mộng không tròn / tính ra được tiếng lê môn lầu xanh. Nghe ra phóng túng, chịu chơi, xả láng làm sao á ! Bây giờ có một ông nhà văn nhà báo tay chơi thì làm sao mà không ái mộ cho đành.

Trong niềm ái mộ thắm kín đó, năm hai mươi ba tuổi, nghề nghiệp mới chập chững đã phải ngưng ngang rồi lại sửa soạn đi tập làm quen với súng đạn khi súng đạn vô tình là chuyện đầu môi chót lưỡi lúc bấy giờ ... Nghĩ ngợi lang man chắc lòng cũng có hồi xao xuyến. Chuyện ngày mai ai mà biết được ... ngày mai. Vậy rồi dán mắt vào thơ ... Ăn nhận về Nam, xuân rồi đây / Chợt thêm ly rượu, chút mưa bay ... Hành như ngựa sút cương, lôi kéo người ta theo không kịp thở Gọi về trong đáy hồn lưu lạc / Những bước chân xưa nhạt dấu giày ...

Trong cái lơ lửng của không khí sang mùa, cuối năm cũ vừa qua đầu năm mới chợt tới, hồn người ta như lơ lửng giữa cái lung linh giao thời của đất trời và cuộc sống nên chắc dễ sinh ra cảm khái hay sao. Bởi vậy, dán mắt vô câu đầu rồi là trôi tuột vô cái hơi bi tráng của bài thơ. Lại nữa thể hành vốn là loại thơ sủng ái của tôi từ khi ... khoái thơ. Đọc một mạch như dỗi theo nghiệp chường của một đời người. Có lao đao lận đận mà cũng có hào phóng vung-tay-quá-trán của mẩu người nhiều phần đáng tử hơn là mẩu mực. Làm như mường tượng có chút gì của mình trong đó trong bản thống kê đầu năm của một đàn anh tới tuổi bốn mươi.

Rồi, từ bỏ nước đến nay cũng bốn mươi mấy năm, đọc lại lần nữa khi nghe người chung quanh nhắc nhở ... sắp tết, sao thấy buồn ghê. Làm người Việt Nam quả là buồn quá đỗi. Ông Thanh Nam, năm đó, mới vừa bốn mươi tuổi, cái tuổi mà ở mấy xứ tây u này, cũng chỉ như trái chín cây, vừa tới độ đúng mùa ... Vậy mà, thời đó, ở Việt Nam ... !!!

Caorì Khanh

BÀI HÀNH ĐÓN TUỔI BỐN MƯƠI

Én nhận về nam, xuân rồi đây
Chợt thêm ly rượu, chút mưa bay
Gọi về trong đáy hồn lưu lạc
Những bước chân xưa nhặt dấu giày
Bạn cũ hãy nương theo rét lạnh
Về đây cùng nhập một cơn say.
Uống ly thứ nhất mừng tao ngộ
Cho tiếng cười lên vỡ tháng ngày

Vào cuộc hành hương tìm gặp lại
Cõi trời xanh ngắt tuổi thơ ngây
Trong veo cặp mắt chưa vương bụi
Chấn chiếu còn thơm ngát mộng trai
Chí lớn chia nhau đầy gác nhỏ
Bụi hồng chưa khiến tóc xanh phai
Đồng tiền mừng tuổi ngày Nguyên Đán
Canh bạc đời chưa lột trắng tay.
Dắm bảy lòng sông ôm biển cả
Coi đời dưới mắt nhẹ không ai
Cơn mê nhập cuộc sâu chưa bén
Thân thể chưa đau cát bụi này
Gió nổi mười phương trời buổi đó
Vội ngày như tháng, lá như mây.
Lầu sương từng buổi đùa nhan sắc
Giấc ngủ thêm khuya rộn tiếng hài.

Chiều xuống đã nghe lòng rộn rã
Gió lên hồn ngỡ phố vui mời
Ca trường, hý viện, xuân như hạ
Đời thả trôi vào nhịp phách lời
Lãng đãng khói sương trời tưởng nhớ
Ly này xin cạn hết chua cay
Mười lăm năm đó từ phiêu bạt
Đứa vợ con yên, đứa lạc loài
Viết mướn đã bao thành một mối
Sang giàu đếm được những ai đây?
Lưới đời chân đã bùn như vương
Mắt vẫn trời cao rướn cánh tay
Cuộc chiến nay chưa dắm bảy mạng
Thôi thì rượu đó uống cho say
Rót thêm ly nữa chào năm cũ
Tuổi bốn mươi rồi, thương lắm thay.

Lặn đận lý nào theo trọn kiếp
Tối tăm không lẽ mãi đêm dài?
Niềm thê nhĩ đó giờ an phận
Nợ áo cơm này nặng trĩu vai
Năm tháng sức trai mòn mỗi mãi
Nụ xuân đời đã lánh tầm tay
Vỡ tuồng nhạt nhẽo màn chưa hạ
Vai kép hề kia vẫn riêu hoài
Nhìn lại trời xuân vừa khép kín
Thơ hồng, tuổi ngọc tiếc thương ai.
Nghiêng chai thêm một ly này nữa
Trên vách sầu ta đối bóng gầy
Chợt tiếng con thơ cười lảnh lót
Nhìn con, lòng bỗng thấy xuân đầy
Lại đây con nhỏ, con yêu dấu
Bổ uống cho con ly rượu này
Ly rượu mừng con tròn mộng đẹp
Niềm vui hoa nở tháng năm dài
Ngủ đi, con hỡi, mai khôn lớn
Đời sẽ bình yên không lửa gai
Trong vắt hồn con nguyên khối ngọc
Lượng xuân đời chẳng khép vòng tay
Nhìn con giây phút lòng tan biến
Những chuyện ân thù, những đắng cay
Tiếng bạc đời cha gieo đã lờ
Chiều tà khôn gỡ nước cờ sai
Trắng tay nhìn lại còn con đó
Hy vọng đời cha mẹ kiếp này
Tăm tối căn phần cha đã chịu
Cánh hồng con hỡi sẽ xa bay!
Ngủ đi con, ngủ đi yên giấc
Cha ru con bằng hơi rượu say
Cha ru con bằng lời thống khổ
Trong nhục nhằn mê sáng đêm nay.

Chén choáng lòng khuya men đã ngấm
Nghe ngoài đêm tối tiếng mưa rơi
Vọng lời sao xác hồn năm tháng
Chuyển nhịp mùa xanh lại đất trời
Bất chước cổ nhân nâng chén rượu
Mừng xuân thay áo mới cho đời.
Mười năm thêm một bài thơ nữa
Viết tặng riêng mình tuổi bốn mươi...

T H A N H N A M